

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Методичні вказівки до самостійної роботи студентів.....	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни «Страховий менеджмент».....	6
Теми рефератів.....	12
Методичне забезпечення контролю знань.....	19
Методичні матеріали до практичних занять.....	23
Плани практичних занять.....	24
Тести до практичних занять.....	28
Питання для іспиту.....	54
Список літератури.....	58

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Страховий менеджмент» входить до програм фахової підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації слухачів Українського державного університету залізничного транспорту другого рівня вищої освіти – магістр денної та заочної форм навчання.

Мета вивчення дисципліни: оволодіння знаннями з опрацювання і реалізації управлінських рішень із комплексу питань, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній при гармонізації фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників і держави.

Ці знання надають можливість майбутньому фахівцю вільно орієнтуватись у питаннях теорії і методології управління страховими організаціями для використання цих знань у процесі безпосередньої роботи в страховому бізнесі або здійснення зі страховиками господарських, контрольних та інших стосунків, притаманних відповідним суб'єктам фінансової системи.

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння бізнес-процесів, що відбуваються у страхових компаніях; сформувати здатність самостійно мислити, ідентифікувати та аналізувати страхові відносини, приймати управлінські рішення; засвоїти об'єктивну необхідність, сутність і роль страхового менеджменту в умовах розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки; вивчити поняття і склад ресурсного потенціалу страхових організацій; засвоїти основні типи організаційних структур страхових організацій на вітчизняному ринку; знати органи управління страховою організацією; опанувати особливості планування у страховій організації; вивчити сутність і значення інформаційного забезпечення страхового менеджменту; сформувати цілісне бачення управління маркетинговою діяльністю страховиків; опанувати основні підходи до управління відбором ризиків на страхування; вивчити технологію врегулювання страхових претензій; засвоїти підходи щодо управління грошовими потоками; засвоїти методи управління фінансовою надійністю страховика, у тому числі

порядок формування та розміщення страхових резервів; засвоїти систему фінансового моніторингу у страхових організаціях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є відносини, що виникають у процесі управління формуванням, розподілом і використанням фондів страхових компаній при наданні страхових послуг суб'єктам ринкової економіки.

Навчальна дисципліна «Страховий менеджмент» складається з двох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи страхового менеджменту.

Змістовий модуль 2. Ключові напрямки страхового менеджменту.

Методологічною основою дисципліни «Страховий менеджмент» є сучасні економічні теорії та концепції менеджменту, страхування, фінансового менеджменту і теорії економічних ризиків, світовий досвід з теорії та практики організації страхування і надання страхових послуг, розробки провідних вчених і працівників страхового бізнесу країн зі стабільною ринковою економікою, які максимально адаптовані до реальних умов розвитку національної економіки, а також теоретичні і практичні досягнення практики менеджменту страхової діяльності на національному страховому ринку.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Позааудиторна робота з дисципліни потребує від студента щоденної самостійної роботи, яка виконується за завданнями викладача, – підготовка до аудиторних занять, пошуково-аналітична та наукова робота. Всі завдання розроблені так, щоб у процесі їх виконання безперервно поглиблювалися знання, розвивалося мислення, формувалися вміння та навички.

Метою самостійної роботи з дисципліни «Страховий менеджмент» є не тільки поглиблення і закріплення знань і вмінь, які студент отримує на лекціях і практичних заняттях, а й сприяння розвитку творчого потенціалу студента і реалізації професійних навичок.

Завдання мають як індивідуальний, так і груповий характер, оскільки реальні професійні умови здебільшого ґрунтуються на роботі в колективі.

Формами проведення самостійної роботи є пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою, формулювання понять, виконання домашніх завдань до практичних занять, підготовка до практичних занять різних видів.

Також доцільно використовувати такі форми самостійної роботи:

- аналітичний розгляд наукових публікацій;
- підготовка презентації: вибір студентом певної теми або проблеми для презентації та висловлення свого бачення, розуміння або нерозуміння цієї проблеми;
- підготовка аналізу конкретної ситуації у страховому бізнесі, підготовка до ситуаційних вправ;
- підготовка до ділової гри, рольової або командної;
- підготовка групового проекту;
- практикум з навчальної дисципліни, тренінгові програми з використанням програмного забезпечення.

Науковою роботою займаються студенти, які мають здібності до аналітичної, творчої роботи. Такі студенти беруть участь у наукових конференціях, олімпіадах, наукових семінарах, виконують завдання в межах наукових досліджень кафедр; працюють у наукових гуртках. У творчій самостійній роботі студент керується рекомендаціями, порадами викладача, конкретними завданнями щодо виконання окремих видів діяльності.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ з дисципліни «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Теоретичні основи страхового менеджменту

ТЕМА 1. Сутність і роль страхового менеджменту

1.1 Предмет, завдання і структура дисципліни «Страховий менеджмент».

1.2 Поняття, витоки і принципи страхового менеджменту.

1.3 Особливості страхового підприємництва і роль менеджменту в його розвитку.

1.4 Управління процесом створення, реєстрації та ліцензування страхових організацій.

1.5 Вплив процесів глобалізації економіки на реструктуризацію страхової індустрії.

Питання для самостійного вивчення:

1 Еволюція формування поняття «страховий менеджмент».

2 Вимоги Закону України «Про страхування» до страхової діяльності.

3 Господарський кодекс України та принципи страхової діяльності.

Література [1, 3, 4, 7-11, 15-16, 20].

ТЕМА 2. Ресурсний потенціал, структура і органи управління страховою організацією

2.1 Складові ресурсного потенціалу страховика, оцінка та шляхи покращення його використання.

2.2 Організація і структура управління страховою компанією.

2.3 Кадрове забезпечення і система мотивації персоналу страховиків.

2.4 Трирівнева система регламентації діяльності страховика та критерії ефективності праці.

2.5 Органи управління страховою компанією.

Питання для самостійного вивчення:

1 Вимоги Закону України «Про страхування» щодо страховиків, які мають право здійснювати страхову діяльність на території України.

2 Вимоги Закону України «Про акціонерні товариства» щодо створення акціонерного товариства та формування органів управління

3 Вимоги розпоряджень Нацкомфінпослуг щодо професійних вимог до керівників і головних бухгалтерів фінансових установ

Література [1, 3, 4, 7-9, 15, 18].

ТЕМА 3. Планування у страховій організації

3.1 Визначення стратегії, місії, бачення, цілей і завдань страховика.

3.2 Декомпозиція стратегічної цілі за якісними й кількісними показниками та оргструктурою страхової організації.

3.3 Розроблення та фінансові складові системи планів страховика.

3.4 Використання страховиками методу SWOT-аналізу в процесі планування.

3.5 Стратегічне планування за системою збалансованих показників.

3.6 Призначення, структура та порядок опрацювання бізнес-плану страхової організації.

3.7 Бюджетування в діяльності страхової організації.

Питання для самостійного вивчення:

1 Відомі підходи до планування діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.

2 Порівняльний аналіз бізнес-плану та економічного обґрунтування страхової діяльності, яке розробляється при ліцензуванні страховика.

3 Огляд засобів планування в практиці страхової діяльності в Україні.

Література [3, 4, 7, 8, 10, 11, 16, 20].

ТЕМА 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

4.1 Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу.

4.2 Інформація – основа для підготовки та прийняття рішень.

4.3 Місце і роль бухгалтерського й статистичного обліку та звітності в інформаційному забезпеченні управління страховою організацією.

4.4 Комерційна таємниця та оприлюднення страхової інформації.

Питання для самостійного вивчення:

1 Вимоги до організації інформації страховика згідно з чинним законодавством України.

2 Бази даних МТСБУ згідно з чинним законодавством України.

3 Оприлюднення інформації страховика відповідно до чинного законодавства України.

4 Роль і напрями покращення інформаційного забезпечення управління страховою компанією.

5 Види комерційної таємниці в страхуванні.

Література [3-8, 10-12, 16, 19-21, 25].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Ключові напрямки страхового менеджменту

ТЕМА 5. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі

5.1 Сутність і завдання страхового маркетингу.

5.2 Служба маркетингу в страхових організаціях.

5.3 Маркетингові дослідження: завдання, види та форми.

5.4 Розроблення та просування нових видів страхових продуктів.

5.5 Управління рекламною діяльністю страховика.

5.6 Побудова ефективної системи продажу: канали та мотивація надання страхових послуг.

Питання для самостійного вивчення:

1 Принципи організації служби маркетингу страховика

2 Зміст завдань, видів і форм маркетингових досліджень у страхуванні

3 Методи збору та аналізу інформації про споживачів страхових послуг і конкурентів

4 Законодавчі вимоги щодо посередницької діяльності на ринку страхових послуг України.

Література [1-4, 7-8, 22-24].

ТЕМА 6. Управління відбором, оцінюванням і оформленням ризиків на страхування

6.1 Ознаки ризиків, що можуть бути застраховані, та етапи їх відбору.

6.2 Основні методологічні підходи для розрахунків страхових тарифів.

6.3 Андерайтинг у страхуванні.

6.4 Укладення страхових договорів і контроль за їх виконанням.

Питання для самостійного вивчення:

1 Методи оцінювання ризику.

2 Джерела інформації андерайтера при оцінюванні ризиків.

3 Законодавче регулювання перестрахової діяльності.

4 Ринок перестраховування в Україні.

Література [2-8, 12, 25].

ТЕМА 7. Урегулювання страхових претензій

7.1 Процес відшкодування і служба врегулювання збитків у страховій компанії.

7.2 Дії сторін договору в разі настання страхового випадку, документальне оформлення страхової претензії.

7.3 Експертиза причин і наслідків страхового випадку.

7.4 Розрахунок суми і вибір форми належних страхових виплат.

7.5 Особливості врегулювання страхових претензій за договорами страхування життя.

7.6 Оформлення регресних позовів до осіб, винних у скоєнні страхових випадків.

Питання для самостійного вивчення:

1 Етапи загального процесу розгляду страхової претензії.

2 Стан здійснення страхового відшкодування в Україні та світі.

3. Відмінність урегулювання збитків під час страхування життя від інших видів страхування.

Література [2-8, 12, 25].

ТЕМА 8. Управління грошовими потоками страховика

8.1 Види грошових потоків страховика.

8.2 Управління формуванням фінансового результату страховика.

8.3 Особливості оподаткування страховиків.

Питання для самостійного вивчення:

1 Сутність законодавчих і нормативних актів України, що регулюють фінансову діяльність страховика.

2 Гарантійний фонд: його склад і перспективи розвитку у вітчизняній страховій діяльності.

3 Управління формуванням і використанням прибутку в страховій діяльності.

4 Закордонний досвід фінансового менеджменту страхової діяльності.

5 Особливості оподаткування страховиків згідно з Податковим кодексом України.

Література [2-8, 12-14, 17, 25].

ТЕМА 9. Управління фінансовою надійністю страховика

9.1 Фінансова надійність страховика: методи її забезпечення.

9.2 Склад, структура та процес формування страхових резервів.

9.3 Процес формування централізованих страхових резервних фондів МТСБУ.

9.4 Управління інвестиційною діяльністю страховика.

Питання для самостійного вивчення:

1 Вимоги законодавчих актів щодо фінансової надійності страховика.

2 Державний нагляд за фінансовою надійністю страховиків.

3 Законодавчі вимоги до формування технічних резервів страховиків.

4 Законодавчі вимоги до платоспроможності страховика.

Література [2-8, 10, 12-14, 17, 19, 25].

ТЕМА 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

10.1 Система фінансового моніторингу: первинний і державний рівні.

10.2 Страхові організації як суб'єкти первинного фінансового моніторингу.

10.3 Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та обов'язковому фінансовому моніторингу.

10.4 Програма та правила проведення фінансового моніторингу.

10.5 Типологія легалізації «брудних» коштів.

Питання для самостійного вивчення:

1 Законодавчі вимоги до здійснення фінансового моніторингу страховиками.

2 Схеми легалізації коштів і майна, отриманих злочинним шляхом, на страховому ринку.

Література [3-8, 10-12, 16, 19, 25, 26-35].

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

ТЕМА 1. Сутність і роль страхового менеджменту

- 1 Сутність і призначення страхової діяльності.
- 2 Види страхової діяльності, її здійснення і тенденції розвитку в Україні.
- 3 Суть поняття страхового менеджменту. Страхова організація як складна багатофункціональна система.
- 4 Місце та значення системного і ситуаційного підходів у страховому менеджменті страхової діяльності. Основні властивості системи.
- 5 Принципи та функції страхового менеджменту на різних рівнях сприйняття.
- 6 Страховий менеджмент як фінансова категорія.
- 7 Історія виникнення страхового менеджменту.
- 8 Галузі знань, що забезпечують розвиток страхового менеджменту.
- 9 Суспільна необхідність виникнення страхового менеджменту.
- 10 Роль страхового менеджменту на сучасному етапі розвитку суспільства.
- 11 Перспективи зміни ролі страхового менеджменту в результаті процесів глобалізації та інтернаціоналізації.
- 12 Елементи страхового менеджменту на ранніх етапах розвитку страхування.
- 13 Функціонування окремих елементів страхового менеджменту під час становлення менеджменту як сфери знань.
- 14 Формування страхового менеджменту на засадах системності в ХІХ столітті.
- 15 Суспільно-економічне значення промислової революції для розвитку страхового менеджменту в європейських країнах.
- 16 Поняття про принципи страхового менеджменту і їх роль у страхуванні.
- 17 Основні складові елементи страхового менеджменту в радянський період.
- 18 Аналіз ступеня застосування страхових принципів у системі страхування радянського періоду.

19 Етапи розвитку законодавчого забезпечення у сфері страхування в Україні.

20 Найбільш актуальні законопроекти у сфері страхування в Україні.

21 Недоліки законодавчого забезпечення страхування на сучасному етапі.

22 Сутність державного регулювання страхування на сучасному етапі.

23 Параметри ефективності системи страхування на макрорівні.

24 Найменш ефективні елементи сучасної системи страхування та можливі шляхи підвищення їх ефективності за допомогою державного регулювання.

25 Необхідність, сутність і призначення регулювання страхової діяльності.

26 Страхове законодавство як інструмент регулювання страхової діяльності. Структура страхового законодавства України.

27 Державний нагляд і регулювання страхової діяльності: завдання, функції, права та обов'язки.

28 Реєстрація та ліцензування суб'єктів страхового ринку.

29 Здійснення контролю за діяльністю суб'єктів страхового ринку, забезпечення гласності їх діяльності і підтримки правопорядку в галузі тощо.

30 Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої та нормативної бази регулювання страхової діяльності в Україні.

ТЕМА 2. Ресурсний потенціал, структура і органи управління страховою організацією

1 Параметри ринку праці, які мають найбільший вплив на розвиток страхування.

2 Оцінювання ступеня врахування сучасних тенденцій розвитку ринку праці у функціонуванні системи страхового менеджменту.

3 Шляхи покращення використання ресурсного потенціалу страховика.

4 Органи управління страховою компанією в контексті сучасного законодавства.

5 Кадрове забезпечення та система мотивації персоналу страховиків на сучасному етапі.

6. Структура і принципи організації страхового менеджменту.

7 Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на створення різновидів організаційно-правових форм здійснення страхової діяльності на вітчизняному ринку.

8 Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні. Акціонерна страхова компанія.

9 Процес створення страхової компанії: реєстрація страховика як юридичної особи і надання юридичній особі статусу страховика.

10 Поняття спеціалізації страховика: страховики, що здійснюють страхування життя; страховики, що здійснюють загальні види страхування; страховики, що здійснюють перестраховування.

11 Організаційна структура страховика. Класифікація організаційних структур страховиків, їх переваги та недоліки.

12 Управлінський цикл страхової компанії: аналіз і планування, організація діяльності, контроль і регулювання.

13 Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності.

14 Мета, завдання та основні функції автоматизованих офісних систем у страхових компаніях. Структура офісної системи.

15 Контролінг персоналу. Кадровий маркетинг. Система підготовки і перепідготовки персоналу та її організація.

16 Роль менеджера в управлінні страховою компанією. Аналіз та оцінювання ділових якостей менеджера.

ТЕМА 3. Планування у страховій організації

1 Економічна сутність планування в страховому менеджменті та його етапи.

2 Умови планування в менеджменті страхової діяльності. Основні методи розроблення планів менеджменту страхової діяльності.

3 Вимоги до поточного, оперативного і стратегічного планування страхової діяльності.

4 Основні розділи типового бізнес-плану: призначення плану, вихідна інформація про страхову компанію та її сегмент страхового ринку, вибір страхових послуг, дослідження ринку тощо.

5 Бюджетування в діяльності страхової компанії на сучасному етапі.

ТЕМА 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

1 Новітнє інформаційно-технічне забезпечення функціонування системи страхового менеджменту.

2 Аналіз удосконалення надання страхових послуг за рахунок новітнього інформаційно-технічного забезпечення.

3 Комунікації в сучасній страховій компанії.

4 Інформація – основа підготовки та прийняття управлінських рішень у страхових компаніях.

5 Комерційна таємниця та оприлюднення страхової інформації.

6 Місце і роль бухгалтерського і статистичного обліку та звітності в інформаційному забезпеченні управління страховою компанією.

ТЕМА 5. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі

1 Зміст і завдання управління якістю страхового продукту.

2 Класифікація страхових послуг за ознаками: за ринковою активністю, економічною, юридичною, обсягом страхового захисту тощо.

3 Управління наданням окремих видів страхових послуг: управління їх розробленням, обсягом, структурою, якістю і реалізацією.

4 Договір страхування як основний інструмент для реалізації страхового продукту.

5 Страховий маркетинг. Розвиток продуктової стратегії страхової компанії.

6 Управління портфелем конкурентоспроможних страхових послуг. Концепція М. Портера.

7 Напрямки дослідження конкурентів: оцінювання їхніх перспектив і дій. Позички конкурентної боротьби, у яких можуть перебувати страхові компанії.

8 Аналіз страхового портфеля з використанням матриць Бостонської консультаційної групи, фірми МакКінзі та ін.

9 Сучасний стан і напрямки розвитку управління якістю страхових продуктів в Україні.

10 Сутність і особливості страхової послуги як товару. Роль продажів страхових продуктів у розвитку страхової діяльності.

11 Поняття, типи та основні принципи функціонування систем продажу страхових продуктів.

12 Загальні закономірності та основні напрямки прямого продажу і системи продажів через страхових посередників: незалежних страхових брокерів і професійних фінансових консультантів.

13 Переваги і недоліки різних систем продажів, їх порівняльний аналіз і напрямки використання за видами страхових послуг.

ТЕМА 6. Управління відбором, оцінюванням і оформленням ризиків на страхування

1 Сутність поняття «менеджмент ризиків», його мета і зміст у страхуванні.

2 Процедури менеджменту ризиків у страховій діяльності. Особливість ідентифікації та оцінювання ризиків страхової діяльності.

3 Особливість страхування і перестраховування ризиків діяльності страхової організації.

4 Повний цикл управління ризиками та особливості основних етапів його застосування.

5 Андерайтинг у страхуванні.

6 Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності

7 Особливості процесу управління ризиками, прийнятими на страхування.

8 Сутність і функції перестраховування.

9 Законодавче регулювання перестраховальної діяльності. Вимоги чинного законодавства до здійснення перестраховування на території України та за її межами.

10 Принципи управління перестраховальною діяльністю — відшкодування, граничної сумлінності — та особливості їх дотримання. Норматив максимальної відповідальності.

11 Управління перестраховальною діяльністю з вітчизняними та закордонними перестраховиками.

ТЕМА 7. Урегулювання страхових претензій

- 1 Порядок призначення та виплати страхового відшкодування.
- 2 Розмір страхового відшкодування та його достатність для задоволення життєвих потреб людини.
- 3 Необхідність, доцільність і передумови підвищення рівня страхового відшкодування.
- 4 Експертиза причин і наслідків страхового випадку.
- 5 Особливості врегулювання страхових претензій за договорами страхування життя.
- 6 Процес відшкодування і служба врегулювання збитків у страхових компаніях.
- 7 Оформлення регресних позовів до осіб, винних у скоєнні страхових випадків.

ТЕМА 8. Управління грошовими потоками страховика

- 1 Основні джерела коштів для підвищення ефективності страхового менеджменту на мікрорівні.
- 2 Місце діяльності управління коштами у функціонуванні страхового менеджменту як системи.
- 3 Можливі напрямки підвищення ефективності системи страхового менеджменту щодо управління коштами страхування.
- 4 Поняття про державний нагляд у сфері страхового менеджменту.
- 5 Роль державного нагляду в процесі управління коштами в системі страхового менеджменту.
- 6 Можливі шляхи підвищення ефективності управління коштами в системі страхового менеджменту за допомогою методів та інструментів державного нагляду.
- 7 Особливості оподаткування страховиків.
- 8 Сутність, функції і склад фінансового менеджменту страхової компанії.
- 9 Фінансові ресурси страхової компанії, їхні джерела і форми руху.
- 10 Аналіз страхових операцій, факторів управління ризиком і фінансовими результатами.
- 11 Планування фінансової діяльності страхової компанії. Контроль фінансових результатів і прибутку, обсягу страхових резервів і спеціальних фондів.

12 Основні принципи та особливості управління фінансами страхової компанії.

13 Управління інвестиційною діяльністю страхової компанії. Фондовий ринок і робота на ньому.

14 Податковий менеджмент страхової діяльності.

ТЕМА 9. Управління фінансовою надійністю страховика

1 Джерела забезпечення фінансової надійності страховика.

2 Фінансова надійність страхових компаній.

3 Дослідження управління фінансовою надійністю страховика на прикладі страхових компаній України.

4 Управління платоспроможністю страхової компанії.

5 Поняття фінансового стану страховика. Фінансова надійність страховика та фактори, що її забезпечують.

6 Управління фінансовою безпекою страхових компаній.

7 Склад, структура та процес формування страхових резервів.

8 Формування централізованих страхових резервних фондів МТСБУ.

9 Управління інвестиційною діяльністю страховика.

ТЕМА 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

1 Фінансовий контроль страхових організацій.

2 Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.

3 Механізм забезпечення внутрішнього фінансового моніторингу в діяльності страхових організацій.

4 Законодавче забезпечення фінансового моніторингу страховиків.

5 Система фінансового моніторингу: первинний і державний рівні.

6 Страхові організації як суб'єкти первинного фінансового моніторингу.

7 Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та обов'язковому фінансовому моніторингу.

8 Програма та правила проведення фінансового моніторингу.

9 Легалізація «брудних» коштів і фінансування тероризму.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Результативність самостійної роботи студентів визначається наявністю активних методів її контролю. Використовуються такі види контролю:

- *вхідний контроль* знань та умінь студентів на початку вивчення чергової дисципліни;

- *поточний контроль* — регулярний контроль рівня засвоєння матеріалу на лекціях, практичних заняттях; мета — перевірка рівня підготовленості студентів до виконання конкретних навчальних завдань. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається викладачем;

- *модульний контроль* здійснюється після завершення вивчення певних модулів;

- *підсумковий контроль* проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або на окремих його завершених етапах.

Для досягнення мети і завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати запланований навчальним планом обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у практичних заняттях) і пройти поточний контроль у вигляді:

- систематичної та активної роботи на практичних заняттях протягом семестру;

- виконання завдань для самостійного опрацювання, в тому числі у формі виконання реферативних робіт.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюються:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях;

- активність при обговоренні питань, винесених на практичні заняття;

- результати тестового експрес-контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінюються:

- самостійне опрацювання тем загалом або окремих питань дисципліни;

- написання рефератів за темами дисципліни;

- підготовка конспектів навчальних і наукових текстів за темами, погодженими з викладачем;
- переклад іноземних текстів за темами, погодженими з викладачем.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення відповідних тем, подані в розділі «Методичні вказівки до самостійної роботи студентів».

При виконанні письмових реферативних робіт студентам необхідно проконсультуватися з викладачем (лектором) і узгодити з ним тематику, зміст реферату у вигляді розгорнутого плану та обов'язкові для використання літературні джерела. Кожна реферативна робота повинна дати вичерпну й аргументовану відповідь на визначені в ній питання. Перелік тем рефератів наведено в розділі «Методичні вказівки до самостійної роботи студентів». Для виконання письмових робіт студенти повинні використовувати рекомендовану літературу, наведену в списку, та інші заздалегідь погоджені з викладачем джерела інформації (інтернет і періодичні видання, матеріали страхових компаній тощо). Наявність у роботі оригінальних матеріалів, результатів власних аналітичних досліджень і висновків студента є необхідною умовою позитивного оцінювання роботи. Робота захищається студентом після її подання в письмовому вигляді, перевірки та співбесіди з викладачем (лектором).

Студенти, які здійснюють навчання за індивідуальним графіком, виконують три письмові реферативні роботи, теми яких попередньо узгоджуються з викладачем.

Модульний контроль полягає у виконанні модульних завдань, під час яких оцінюються:

- відповідь на теоретичне питання;
- результат тестування;
- розв'язання задачі.

Модульний контроль здійснюється двічі на семестр на практичних заняттях у вигляді контрольної роботи за розділами і темами дисципліни, наведеними в таблиці 1.

Завдання для модульного контролю складаються з теоретичного питання, одного тестового завдання (п'ять тестових питань) і однієї задачі або тільки тестових завдань у кількості,

необхідній для контролю знань за вивченими темами, на розсуд лектора.

Таблиця 1 – Умови здійснення модульного контролю з дисципліни «Страховий менеджмент»

Модуль	Назва модуля і теми дисципліни	Строки контролю	Форми контролю
I	Теоретичні основи страхового менеджменту (теми 1-4)	Після вивчення вказаних тем	Контрольна робота
II	Ключові напрямки страхового менеджменту (теми 5-10)	Після вивчення вказаних тем	Контрольна робота

Порядок організації оцінювання знань студентів заочної форми навчання

Для досягнення мети і завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати запланований навчальним планом обсяг аудиторних занять (прослухати лекції і взяти участь у практичних заняттях) і пройти поточний контроль у вигляді виконання курсової (контрольної) роботи за тематикою та варіантами, визначеними у методичних вказівках до виконання курсової (контрольної) роботи з дисципліни «Страховий менеджмент».

Загальне оцінювання результатів поточного контролю

Результати поточного контролю включають всі його складові і оцінюються як задовільні за наявності задовільних оцінок за виконання завдань на практичних заняттях (для студентів денної форми навчання), виконання курсової (контрольної) роботи (для студентів заочної форми навчання) і модульних завдань. Якщо за результатами поточного контролю знань студент одержав незадовільні оцінки, його не допускають до іспиту.

У разі невиконання завдань поточного контролю знань через поважні причини студент має право з дозволу декана скласти їх до останнього практичного заняття. Порядок складання визначає викладач, який веде практичні заняття.

Порядок організації підсумкового оцінювання знань студентів

Підсумковий контроль та оцінювання знань студентів здійснюється у формі іспиту. Іспит проводиться в письмовій формі за білетами, укладеними на основі навчальної програми дисципліни, затвердженої кафедрою.

При складанні іспиту студентам пропонується відповісти на питання, які наведені в «Переліку питань до семестрового контролю». Кожний білет формується викладачем з трьох питань. Перше питання контролює рівень засвоєння фундаментальних знань, друге — рівень засвоєння прикладних питань дисципліни, третє — рівень вміння застосовувати здобуті фундаментальні і прикладні знання в реальних ситуаціях (третє питання подається, як правило, у формі задачі).

Рівень знань оцінюється за п'ятибальною системою виходячи з таких критеріїв:

- оцінка *«відмінно»* ставиться в тому разі, якщо студент дає обґрунтовані, глибокі і теоретично правильні відповіді на поставлені питання; виявляє здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, робити логічні висновки та узагальнення; демонструє вміння висловлювати й аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на те чи інше питання; використовує достовірні дані, які підтверджують тези відповіді на питання; демонструє знання законодавчих актів України, інструкцій, підручників, посібників;

- оцінка *«добре»* ставиться в тому разі, якщо студент володіє матеріалом на рівні вимог, наведених вище, але під час розкриття змісту питань допускає незначні помилки при формулюванні термінів і категорій, припускається неточностей при використанні цифрового матеріалу;

- оцінка *«задовільно»* ставиться тоді, коли студент неправильно відповів на одне з питань білета або не дав вичерпних і достатньо обґрунтованих відповідей на всі поставлені питання;

- оцінка *«незадовільно»* ставиться в тому разі, якщо студент допустив неправильні відповіді або зовсім не відповів на два чи три питання. У відповідях немає належних доказів та аргументів, висновки невичерпні або помилкові.

На підсумкову оцінку впливає неохайне оформлення роботи; порушення логічної послідовності в розкритті сутності питань. При визначенні екзаменаційної оцінки також враховуються результати поточної успішності студента протягом семестру.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття — форма навчального заняття, під час якого студенти детально вивчають окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та набувають вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття, як правило, ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі — тестах для виявлення ступеня опанування студентами необхідних теоретичних положень, завданнях різної складності для вирішення їх на занятті. Практичне заняття складається з таких етапів:

1 Вступне слово викладача (мета заняття, основні проблеми, що розглядатимуться).

2 Коротке опитування.

3 Самостійне виконання завдань.

4 Аналіз типових помилок.

Під час практичних занять проводяться ділові ігри, тематика яких пов'язана з конкретними проблемами страхування або з прикладними питаннями здійснення страхового бізнесу, вирішуються завдання ситуаційного моделювання з актуальних проблем страхування та ін.

Підготовка до практичних занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної роботи студента. Під час практичних занять студенти можуть виконувати самостійну роботу як індивідуально, так і невеликими групами.

Мета практичних занять при вивченні дисципліни «Страховий менеджмент» — ознайомлення студентів з особливостями самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання, підготовка до написання рефератів, формування навичок участі в

колективних заходах — навчальних прес-конференціях, круглих столах, дискусіях.

Дискусія — форма роботи цікава і багатоваріантна. Її використання потребує значної попередньої роботи як студентів, так і викладачів. До того ж у процесі самого заняття важливо створити умови, які б стимулювали процес творчості, дискусії.

Дискусія є однією з найпоширеніших форм практичного заняття. Мета дискусії — виявити відмінності в розумінні питання і у творчій суперечці встановити істину, знайти спільну точку зору. Змістовна самостійна підготовка студента в цьому разі — нагромадження необхідних знань з теми. Дискусія збагачує зміст вже відомого студентам матеріалу, допомагає його впорядкувати і закріпити.

У практиці викладання дисципліни «Страховий менеджмент» застосовуватиметься поєднання таких видів практичних занять:

- запитання і відповіді;
- розгорнута бесіда, яка передбачає ґрунтовну підготовку студентів з питань;
- усні відповіді студентів з подальшим їх обговоренням;
- дискусія за принципом «круглий стіл», «презентація»;
- обговорення письмових рефератів студентів і їх оцінювання;
- вирішення проблемних завдань, конкретних ситуацій.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи страхового менеджменту

Практичне заняття 1

ТЕМА 1. Сутність і роль страхового менеджменту

1.1 Предмет, завдання і структура дисципліни «Страховий менеджмент».

1.2 Поняття, витоки і принципи страхового менеджменту.

1.3 Особливості страхового підприємництва і роль менеджменту в його розвитку.

1.4 Управління процесом створення, реєстрації та ліцензування страхових організацій.

1.5 Вплив процесів глобалізації економіки на реструктуризацію страхової індустрії.

Література [1, 3, 4, 7-11, 15-16, 20].

Практичне заняття 2

ТЕМА 2. Ресурсний потенціал, структура і органи управління страховою організацією

2.1 Складові ресурсного потенціалу страховика, оцінювання та шляхи покращення його використання.

2.2 Організація та структура управління страховою компанією.

2.3 Кадрове забезпечення й система мотивації персоналу страховиків.

2.4 Трирівнева система регламентації діяльності страховика та критерії ефективності праці.

2.5 Органи управління страховою компанією.

Література [1, 3, 4, 7-9, 15, 18].

Практичне заняття 3

ТЕМА 3. Планування у страховій організації

3.1 Визначення стратегії, місії, бачення, цілей і завдань страховика.

3.2 Декомпозиція стратегічної цілі за якісними й кількісними показниками та оргструктурою страхової організації.

3.3 Розроблення та фінансові складові системи планів страховика

3.4 Використання страховиками методу SWOT-аналізу в процесі планування.

3.5 Стратегічне планування за системою збалансованих показників.

3.6 Призначення, структура та порядок опрацювання бізнес-плану страхової організації.

3.7 Бюджетування в діяльності страхової організації.

Література [3, 4, 7, 8, 10-11, 16, 20].

Практичне заняття 4

ТЕМА 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

4.1 Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу.

4.2 Інформація – основа для підготовки та прийняття рішень.

4.3 Місце і роль бухгалтерського й статистичного обліку та звітності в інформаційному забезпеченні управління страховою організацією.

4.4 Комерційна таємниця та оприлюднення страхової інформації.

Література [3-8, 10-12, 16, 19-21, 25].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Ключові напрямки страхового менеджменту

Практичне заняття 5

ТЕМА 5. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі

5.1 Сутність і завдання страхового маркетингу.

5.2. Служба маркетингу в страхових організаціях.

5.3 Маркетингові дослідження: завдання, види та форми.

5.4 Розроблення та просування нових видів страхових продуктів.

5.5 Управління рекламною діяльністю страховика.

5.6 Побудова ефективної системи продажу: канали та мотивація надання страхових послуг.

Література [1-4, 7, 8, 22-24].

Практичне заняття 6

ТЕМА 6. Управління відбором, оцінюванням і оформленням ризиків на страхування

6.1 Ознаки ризиків, що можуть бути застраховані, та етапи їх відбору.

6.2 Основні методологічні підходи для розрахунків страхових тарифів.

6.3 Андерайтинг у страхуванні.

6.4 Укладення страхових договорів і контроль за їх виконанням.

Література [2-8, 12, 25].

Практичне заняття 7

ТЕМА 7. Урегулювання страхових претензій.

7.1 Процес відшкодування і служба врегулювання збитків у страховій компанії.

7.2 Дії сторін договору в разі настання страхового випадку, документальне оформлення страхової претензії.

7.3 Експертиза причин і наслідків страхового випадку.

7.4 Розрахунок суми і вибір форми належних страхових виплат.

7.5 Особливості врегулювання страхових претензій за договорами страхування життя.

7.6 Оформлення регресних позовів до осіб, винних у скоєнні страхових випадків.

Література [2-8, 12, 25].

Практичне заняття 8

ТЕМА 8. Управління грошовими потоками страховика

8.1 Види грошових потоків страховика.

8.2 Управління формуванням фінансового результату страховика.

8.3 Особливості оподаткування страховиків.

Література [2-8, 12-14, 17, 25].

Практичне заняття 9

ТЕМА 9. Управління фінансовою надійністю страховика

9.1 Фінансова надійність страховика: методи її забезпечення.

9.2 Склад, структура та процес формування страхових резервів.

9.3 Процес формування централізованих страхових резервних фондів МТСБУ.

9.4 Управління інвестиційною діяльністю страховика.

Література [2-8, 10, 12-14, 17, 19, 25].

Практичне заняття 10

ТЕМА 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

10.1 Система фінансового моніторингу: первинний і державний рівні.

10.2 Страхові організації як суб'єкти первинного фінансового моніторингу.

10.3 Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та обов'язковому фінансовому моніторингу.

10.4 Програма та правила проведення фінансового моніторингу.

10.5 Типологія легалізації «брудних» коштів.

Література [3-8, 10-12, 16, 19, 25, 26-35].

ТЕСТИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тестові завдання до змістового модуля 1 «Теоретичні основи страхового менеджменту»

Q1 Що є предметом вивчення дисципліни «Страховий менеджмент»:

- V1) фінансові ресурси страхової організації;
- V2) управління процесами формування і ефективного використання потенціалу страхових організацій;
- V3) забезпечення якісного обслуговування страхувальників;
- V4) формування страхової культури в країні;
- V5) управління фінансовою та інвестиційною діяльністю страхових організацій?

Q2 Яке з зазначених нижче визначень найповніше розкриває сутність страхового менеджменту:

V1) страховий менеджмент — це раціональна взаємодія персоналу страховика з метою забезпечення умов для ефективної роботи компанії;

V2) страховий менеджмент — цілеспрямований вплив власників, менеджерів і співробітників страховика на процес досягнення його мети у змінному ринковому середовищі шляхом раціонального формування і використання потенціалу організації (компанії);

V3) під страховим менеджментом слід розуміти професійне управління страховою діяльністю страхової компанії, яке здійснюється в умовах ринкових відносин і спрямоване на отримання максимального прибутку за раціонального використання всіх наявних ресурсів;

V4) страховий менеджмент є системою методів управління суб'єктами страхового ринку;

V5) страховий менеджмент — це фінансовий менеджмент, що здійснюється в страхових організаціях?

Q3 Страхування відрізняється від інших видів підприємницької діяльності, оскільки:

V1) страховиками можуть бути лише юридичні особи;

V2) існують особливі вимоги щодо освіти керівників страхової організації;

V3) предметом діяльності страховика є утримання на обумовлений строк і за певну плату відповідальності за можливу шкоду внаслідок реалізації страхових ризиків щодо майнових інтересів страхувальників;

V4) для страховиків визначаються нормативи платоспроможності;

V5) страхові виплати конкретному страхувальнику не повинні перевищувати сплачених страхових премій.

Q4 Які з цих особливостей підприємницької діяльності притаманні страховим компаніям:

V1) отримання виручки (страхової премії) раніше надання страхових послуг;

V2) необхідність забезпечення на власному утриманні 100 % застрахованих ризиків;

V3) необхідність попереднього отримання згоди Антимонопольного комітету на створення страхової організації;

V4) страхові резерви належать страхувальникам;

V5) заборона страховикам перестраховувати ризики за межами країни?

Q5 Фізичні особи на страховому ринку України можуть виступати в ролі:

V1) страхових брокерів;

V2) страхувальників;

V3) страховиків;

V4) страхових посередників;

V5) експертів.

Q6 Які з зазначених організацій можуть приймати ризики в перестраховання:

- V1) лише українські перестрахові компанії;
- V2) будь-яка страхова чи перестрахова компанія;
- V3) страхові компанії, що мають статутний капітал понад 3 000 000 євро;
- V4) іноземні перестраховики за наявності ліцензії Нацкомфінпослуг України;
- V5) страхові компанії, які мають спеціальну ліцензію на здійснення перестраховальної діяльності?

Q7 Які три проблеми з названих нижче можна визначити як найактуальніші для розвитку страхового ринку України:

- V1) підвищення рівня капіталізації страхових організацій;
- V2) зростання довіри населення до страхових організацій;
- V3) покращення рекламної діяльності;
- V4) удосконалення страхового законодавства;
- V5) покращення належного нагляду за роботою страховиків?

Q8 У розвитку страхового менеджменту зацікавлені:

- V1) державні органи нагляду за страховою діяльністю;
- V2) власники страхових організацій;
- V3) працівники страхових організацій;
- V4) усі учасники страхового ринку;
- V5) усі відповіді правильні.

Q9 Глобалізаційні процеси, які відбуваються в суспільстві:

- V1) активно впливають на розвиток вітчизняного страхового ринку;
- V2) мають малопомітний вплив;
- V3) впливають виключно через державне регулювання страхової діяльності;
- V4) впливають лише через перестраховання в нерезидентів;
- V5) зачіпають тільки великі страхові компанії.

Q10 Назвіть п'ять страхових компаній, які за останніми публікаціями входять до першої десятки страховиків України за обсягом наданих страхових послуг.

Q11 Що входить до складу ресурсного потенціалу страховика:

- V1) інформаційні бази даних;
- V2) вартість прийнятих на страхування об'єктів;
- V3) персонал страхової компанії;
- V4) основні засоби страховика;
- V5) грошові кошти на рахунках у банку та в касі?

Q12 Критерієм ефективності використання ресурсів страховика є:

- V1) розмір отриманого чистого прибутку компанії;
- V2) співвідношення між отриманим від використання ресурсів результатом і здійсненими для залучення ресурсів витратами;
- V3) підвищення розміру заробітної плати працівників;
- V4) зростання дивідендів, отримуваних власниками страхової компанії;
- V5) збільшення обсягу продажу страхових послуг.

Q13 Які з перелічених нижче методів оцінювання вартості страхової компанії можуть бути застосовані в Україні:

- V1) оцінювання вартості страховика на підставі зіставного продажу страхових компаній на ринку;
- V2) оцінювання страхових компаній (СК) через обсяг отриманих премій і питому вагу їх на ринку;
- V3) оцінювання за дивідендним доходом;
- V4) оцінювання за дисконтованим грошовим потоком;
- V5) оцінювання на підставі балансової вартості активів страховика;
- V6) за наявності інформації придатні всі методи?

Q14 Стисло наведіть характерні риси управління на окремих етапах життєвого циклу страхової компанії:

- V1) народження організації;
- V2) дитинство;
- V3) юність;
- V4) зрілість;
- V5) старість.

Q15 Процес створення страхової організації передбачає:

- V1) два етапи: створення юридичної особи і надання їй статусу страховика;
- V2) ліцензування майбутньої страхової організації;
- V3) формування статутного капіталу не нижче встановленого мінімуму;
- V4) набір потрібних працівників і забезпечення їм нормальних умов для роботи;
- V5) укладення угод на співпрацю зі страховими посередниками.

Q16 Страхова компанія в Україні може бути створена у формі:

- V1) акціонерного товариства;
- V2) товариства з обмеженою відповідальністю;
- V3) товариства з повною відповідальністю;
- V4) державної страхової організації;
- V5) командитного товариства;
- V6) товариства з додатковою відповідальністю.

Q17 Статутний капітал страховика має бути:

- V1) сплачений виключно в грошовій формі;
- V2) сформований у будь-якій формі, але повинен становити не менше нормативу, встановленого законодавством;
- V3) сформований за рахунок цінних паперів держави та кредитів банку;
- V4) сплачений у грошовій формі, але допускається внесення цінних паперів у сумі, що не перевищує 25 % мінімального статутного капіталу;
- V5) правильної відповіді нема.

Q18 Філія страховика—це:

V1) структурний підрозділ, який може займатися всіма операціями, властивими страховику (включаючи інвестиційні та фінансові);

V2) відокремлений підрозділ, що не є юридичною особою, але може мати свій баланс і займатися страховою діяльністю в межах наявних у компанії ліцензій;

V3) структурний підрозділ страховика, який вивчає потребу в страхових послугах, рекламує їх і консультує зацікавлених осіб у таких послугах;

V4) структурний підрозділ страховика, який у межах наданих повноважень укладає договори страхування, здійснює виплату належного відшкодування та виконує інші делеговані функції;

V5) створений за галузевим або територіальним принципом підрозділ страхової компанії, який надає страхові послуги відповідно до затверджених правил страхування.

Q19 До формування статутних капіталів страхових компаній висуваються такі вимоги:

V1) мінімальний розмір статутного капіталу компаній зі страхування життя 1 млн євро, для інших страхових компаній — 1,5 млн євро;

V2) мінімальний розмір статутного капіталу компаній зі страхування життя 10 млн євро, інших страхових компаній — 1 млн євро;

V3) мінімальний розмір статутного капіталу компаній зі страхування життя 3 млн євро, інших страхових компаній — 2 млн євро;

V4) мінімальний розмір статутного фонду визначається страховиком;

V5) мінімальна і максимальна величина статутного капіталу не обмежується.

Q20 Мотивація персоналу страхової компанії повинна ґрунтуватися:

V1) на справедливій грошовій винагороді всіх працівників;

V2) оптимальному поєднанні матеріальних і моральних форм стимулювання ефективності праці;

- V3) врахуванні індивідуальних особливостей працівників, змісту, умов і наслідків їх професійної діяльності;
- V4) на забезпеченні кар'єрного росту;
- V5) на балансі інтересів страхової компанії та її працівників.

Q21 Що таке стратегія:

- V1) мета, мотивація, план;
- V2) мета, конкуренти, заходи;
- V3) мета, персонал, заходи;
- V4) мета, ресурси, дії;
- V5) мета, аналіз, резерви?

Q22 Що таке місія страховика

- V1) керівна настанова акціонерів;
- V2) метод ефективної реклами страховика;
- V3) основна мета і суть існування страховика;
- V4) шлях випередження конкурентів;
- V5) стратегічна рекламна акція?

Q23 Місія відповідає на питання:

- V1) «хто, коли, як?»;
- V2) «що, кому, як?»;
- V3) «що, кому, коли?»;
- V4) «як, у зв'язку з чим, за чий рахунок?»;
- V5) «для чого, у зв'язку з чим, за чий рахунок?».

Q24 Принцип «кавового зерна» відображує:

- V1) необхідність подальшого розвитку;
- V2) варіанти досягнення стратегічної мети;
- V3) конфлікт між засновником і виконавцями;
- V4) варіанти мотивації персоналу;
- V5) визначення кінцевої мети.

Q25 Бачення — це:

- V1) форма стратегічного плану страховика;
- V2) організаційно-функціональна структура;
- V3) образ бажаного майбутнього;

- V4) оцінювання реального стану;
- V5) результати аудиту страховика.

Q26 Система збалансованих показників, за Р. Нортоном і Д. Капеланом, — це:

- V1) навчання топ-менеджерів, штатного та позаштатного персоналу і партнерів;
- V2) менеджмент, мотивація, маневрування, використання досвіду;
- V3) навчання (розвиток), бізнес-процеси, клієнти, фінанси;
- V4) персонал, ресурси, мотивація, прибуток;
- V5) план, ресурси, заходи, контроль.

Q27 Корпоративна культура — це:

- V1) набір певних вимог, обмежень, норм і правил поведінки;
- V2) декларація про права співробітника;
- V3) зобов'язання персоналу перед керівництвом;
- V4) вимоги керівництва компанії;
- V5) правила обслуговування клієнтів.

Q28 Декомпозиція стратегічної мети організації—це:

- V1) розподіл отриманого прибутку;
- V2) узгодження планових показників;
- V3) рішення зборів акціонерів;
- V4) розподіл за страховими продуктами, регіональними підрозділами, каналами продажу, клієнтськими сегментами;
- V5) розподіл за страховими продуктами, підрозділами головного офісу, філіями і виконавцями.

Q29 Що не входить до факторів зовнішнього середовища страховика у SWOT-аналізі

- V1) чинне законодавство;
- V2) соціально-демографічні показники;
- V3) купівельна спроможність клієнтів;
- V4) регіональна мережа страховика;
- V5) система оподаткування?

Q30 Головне призначення центрів прибутку:

- V1) належний розподіл прибутку між акціонерами;
- V2) визначення бази оподаткування;
- V3) формування прибутку в процесі діяльності;
- V4) контроль за діяльністю аквізиторів;
- V5) організація звітності підрозділів продажу.

Q31 Які види комунікацій розрізняють у страховій сфері:

- V1) вербальні;
- V2) невербальні;
- V3) зовнішні;
- V4) внутрішні;
- V5) змішані?

Q32 Інформаційне забезпечення в страхуванні— це:

- V1) програмне забезпечення процесу страхування;
- V2) забезпечення поінформованості клієнтів страховика стосовно страхових премій і виплат;
- V3) забезпечення поінформованості власників (акціонерів) страхової компанії стосовно процесу управління та фінансового результату роботи страхової компанії за звітний період;
- V4) комплексне забезпечення збору та обробки інформації, що сприятиме ефективному веденню страхового бізнесу;
- V5) комплексне забезпечення обробки інформації, що сприятиме ефективному веденню страхового бізнесу.

Q33 До внутрішніх комунікацій страховика не належать:

- V1) реклама страхових послуг;
- V2) проведення акцій стосовно продажу окремих страхових продуктів;
- V3) мотивація персоналу страховика;
- V4) проведення періодичних нарад між керівниками структурних підрозділів страховика;
- V5) проведення добродійних заходів за участю страхової компанії.

Q34 Які вимоги висуваються до поданої в страхову компанію інформації:

- V1) ясність і чіткість;
- V2) прозорість;
- V3) достовірність;
- V4) цілеспрямованість інформації;
- V5) перевіреність інформації?

Q35 *Управлінський облік забезпечує вирішення таких завдань:*

- V1) визначення фінансового результату діяльності страховика;
- V2) оптимізація використання наявних ресурсів страховика;
- V3) розроблення стратегії розвитку страховика;
- V4) контроль за поточною діяльністю страховика;
- V5) визначення витрат за звітний період страховика.

Q36 *Особливості управлінського обліку:*

- V1) є комерційною таємницею;
- V2) спрямований на внутрішнє використання;
- V3) містить узагальнені звіти;
- V4) спрямований на аналіз минулих періодів роботи страховика;
- V5) має чітко визначені періоди звітності.

Q37 *До функції страхової статистики належать:*

- V1) забезпечення аналізу конкурентних переваг страхового продукту;
- V2) забезпечення інформацією менеджменту страхової компанії;
- V3) виявлення закономірностей появи страхових подій;
- V4) забезпечення страховою інформацією андеррайтерів і методологів страховика;
- V5) достовірність і цілеспрямованість статистичної інформації.

Q38 *Комерційною таємницею суб'єкта господарювання є:*

- V1) дані про фінансовий стан, управління підприємством;
- V2) державна таємниця;

- V3) звіти бухгалтерського обліку;
- V4) дані про засновників;
- V5) інформація про наявні ліцензії.

Q39 Чи оприлюднюються звіти (за встановленими формами бухгалтерського обліку) страховиками України

- V1) так;
- V2) так, але виключно для внутрішнього використання;
- V3) так, для використання в роботі контролюючого органу;
- V4) ні;
- V5) можуть бути надані користувачу за рішенням суду?

Q40 Відповідно до українського законодавства страховикам заборонено зараховувати до комерційної таємниці таку інформацію:

- V1) декларацію з податку на прибуток;
- V2) дані про стратегію розвитку страхової компанії;
- V3) дані про заробітну плату співробітників страховика;
- V4) страхові тарифи;
- V5) номери телефонів страхувальників.

Тестові завдання до змістового модуля 2 «Ключові напрямки страхового менеджменту»

Q1 Індекс Герфіндаля—Гіршмана розраховується як:

- V1) сума квадратів часток перших п'яти компаній, які діють на ринку;
- V2) сума квадратів часток усіх компаній, які діють на ринку;
- V3) сума часток усіх компаній, які діють на ринку;
- V4) квадрат суми часток усіх компаній, які діють на ринку;
- V5) сума квадратів часток перших п'ятдесяти компаній, які діють на ринку.

Q2. Страховий маркетинг як комплекс дій включає:

- V1) дослідження потенційних страхувальників і їхніх мотивів під час укладення договору страхування;
- V2) дослідження ринків і власного страхового портфеля;

- V3) розроблення вимог до страхових продуктів (послуг);
- V4) вивчення конкурентів, визначення форм і рівня конкуренції;
- V5) просування страхових продуктів на ринок.

Q3) Які види маркетингових досліджень розрізняють:

- V1) пошукове дослідження;
- V2) описове дослідження;
- V3) експериментальне дослідження;
- V4) причинне дослідження;
- V5) дослідне дослідження?

Q4) До функцій стратегічного маркетингу належать:

- V1) дослідження окремих сегментів страхового ринку;
- V2) професійна підготовка фахівців і страхових посередників;
- V3) формування вимог до страхових продуктів;
- V4) моніторинг організаційних взаємозв'язків у структурі страхової компанії;
- V5) оцінка ефективності маркетингових заходів.

Q5) Які підходи до організації служби маркетингу існують:

- V1) ринковий;
- V2) функціональний;
- V3) товарний;
- V4) географічний;
- V5) організаційний?

Q6) До методів, за допомогою яких проводяться маркетингові дослідження, можна віднести:

- V1) дослід;
- V2) спостереження;
- V3) пошук;
- V4) опитування;
- V5) експеримент.

Q7) До функцій оперативного маркетингу належать:

- V1) дослідження страхового ринку;
- V2) професійна підготовка фахівців і страхових посередників;

V3) визначення індикативних показників страхової продукції;

V4) організація зв'язків із громадськістю;

V5) аналіз поточного стану реалізації страхових послуг.

Q8 З яких етапів складається процес маркетингового дослідження:

V1) виявлення проблеми;

V2) визначення цілей дослідження;

V3) розроблення та реалізація плану дослідження;

V4) обробка результатів;

V5) представлення отриманих результатів?

Q9 Що є основними завданнями іміджевої реклами:

V1) досягнення довіри до страхової компанії;

V2) стимулювання придбати страховий поліс;

V3) створення умов для стабільного розпізнавання страхових агентів компанії за її торговим знаком;

V4) збільшення надходжень страхових премій;

V5) створення сприятливого враження про страховика?

Q10 Загальні методи розрахунку бюджету рекламної кампанії страховика:

V1) конкурентного паритету;

V2) у відсотках від суми продажу;

V3) фіксованого відсотка;

V4) від наявних коштів;

V5) на основі цілей та завдань.

Q11 Які(ий) з наведених методів використовують для оцінювання ризику в страховій практиці:

V1) метод індивідуальних оцінок;

V2) метод середніх величин;

V3) метод загальних порівнянь;

V4) метод інтегральних співвідношень;

V5) метод відсотків?

Q12 До якої групи ризиків належать ризики, зумовлені діями сил природи чи людським впливом на довкілля:

- V1) такі, що можна застрахувати;
- V2) такі, що неможливо застрахувати;
- V3) сприятливі;
- V4) несприятливі;
- V5) спеціальні.

Q13 Який із зазначених етапів андеррайтингу є зайвим:

- V1) оцінювання ризиків;
- V2) прийняття рішення про страхування ризику чи відмову від його страхування;
- V3) визначення строків, умов і розмірів страхового покриття і розрахунок страхової премії;
- V4) підписання договору страхування з клієнтом;
- V5) підготовка пропозиції щодо передачі ризику в перестраховування?

Q14 Який(і) із зазначених ризиків належи(а)ть до категорії внутрішніх:

- V1) вибух;
- V2) стихійне лихо;
- V3) удар блискавки;
- V4) падіння пілотованих літальних об'єктів;
- V5) грабіж?

Q15 Який(і) із зазначених ризиків належи(а)ть до категорії зовнішніх:

- V1) недбалість;
- V2) вибух;
- V3) стихійні лиха;
- V4) страйк;
- V5) аварія?

Q16 Який із цих методів не стосується зменшення ймовірності настання ризику:

- V1) фізичний захист (організація охорони, автоматичні системи пожежогасіння);

V2) організаційні заходи (систематичні перевірки, розроблення відповідних інструкцій);

V3) створення спеціального фонду на відшкодування потенційних збитків;

V4) навчання персоналу, створення безпечних умов праці;

V5) заходи для ліквідації наслідків події?

Q17 На які з цих питань мають бути обов'язково вказані відповіді в анкеті на страхування (належать до категорії основних питань):

V1) підтвердження наявності майнового інтересу;

V2) інформація про всі параметри об'єкта страхування, які впливають на ризик;

V3) біографія керівника підприємства (вік, стаж роботи в цій сфері тощо);

V4) загальна кількість працівників, зайнятих на підприємстві;

V5) інформація про попередні збитки?

Q18 Який із зазначених випадків є обов'язковою підставою для перестрахування?

V1) страхова сума за окремим об'єктом страхування перевищує 10 % суми сплаченого статутного фонду і сформованих вільних резервів і страхових резервів;

V2) ризики, прийняті на страхування, мають схильність до великої ймовірності настання страхового випадку;

V3) ризики належать до категорії спеціальних;

V4) досить значний максимально можливий розмір передбачуваного збитку;

V5) вимога страхувальника?

Q19 Як називається особа, яку залучає страховик з метою здійснення передстрахової експертизи складних об'єктів:

V1) андерайтер;

V2) диспашер;

V3) сюрвеєр;

V4) аварійний комісар;

V5) брокер?

Q20 Яку інформацію обов'язково вивчає андеррайтер під час визначення ризику:

V1) активи клієнта, які повинні бути захищені від можливих ризиків;

V2) фінансово-майновий стан клієнта (готівка, розрахункові рахунки тощо);

V3) максимально можливий збиток у разі настання страхового випадку;

V4) автобіографії керівного складу підприємства;

V5) інформацію щодо майна постачальників підприємства?

Q21 У страховій угоді відповідно до Закону України «Про страхування» мають бути чітко визначені:

V1) порядок виплати страхових сум;

V2) обов'язки страховика і страхувальника;

V3) реквізити сторін;

V4) умови відмови у виплаті страховиком відшкодувань;

V5) усі відповіді правильні.

Q22 До специфічних ознак договору страхування належать:

V1) договір страхування є строковим;

V2) договір страхування — це неоплатна фінансова послуга;

V3) договір страхування є реальним;

V4) договір страхування є ризиковим для всіх учасників;

V5) договір страхування може бути укладений на користь третьої особи.

Q23 Основними принципами процесу врегулювання претензій є:

V1) оперативне здійснення фінансових розрахунків;

V2) відшкодування збитків у розмірі, на який сподівається клієнт;

V3) відшкодування збитків у розмірі, що не завдасть суттєвих фінансових втрат компанії;

V4) правомірність вимог щодо покриття збитків;

V5) своєчасна виплата страхового відшкодування.

Q24 Яких із зазначених вимог доцільно дотримуватися страховику під час організації роботи підрозділу з урегулювання збитків:

V1) діяльність підрозділу повинна залежати лише від уповноваженого експерта-оцінювача;

V2) діяльність підрозділу повинна залежати від підрозділів, що здійснюють продаж страхових продуктів;

V3) підрозділ має бути безпосередньо підконтрольний андерайтеру компанії;

V4) підрозділ має бути безпосередньо підконтрольний керівнику компанії;

V5) усі відповіді правильні?

Q25 Служба врегулювання збитку — підрозділ страхової компанії, до компетенції якого належить:

V1) прийняття рішення про здійснення виплати;

V2) здійснення відповідних процедур згідно з договором страхування;

V3) здійснення якісного страхового захисту страховика;

V4) здійснення відшкодування збитків за вимогою клієнта;

V5) узгодження збитку в матеріальній формі з іншими учасниками процесу врегулювання претензії.

Q26 Структура «Повідомлення про випадок» має включати:

V1) дату і час настання події, що має ознаки страхової;

V2) дані про учасників або свідків події;

V3) прізвище заявника, реквізити, адресу, контактні телефони;

V4) опис випадку та характеристики об'єкта страхування;

V5) детальний опис обставин і причин настання страхового випадку.

Q27 Аварійний сертифікат — це документ, у якому зазначаються:

V1) правила прийняття первинних документів стосовно випадків та огляду об'єктів страхування після випадків;

V2) дефініції договору страхування, необхідні реквізити сторін, обов'язки страховика і страхувальника;

V3) обставини і причини настання страхового випадку та розмір заподіяної шкоди на основі достовірних даних;

V4) прізвище заявника, реквізити, адреса, контактні телефони, дата і час настання події, що має ознаки страхової, і характеристики об'єкта страхування;

V5) нема правильної відповіді.

Q28 Як називається частина збитків, визначена договором страхування, яка в разі страхового випадку не підлягає відшкодуванню страховиком:

V1) страхова сума;

V2) витрати на оплату робіт з відновлення об'єкта;

V3) страховий тариф;

V4) франшиза;

V5) ануїтет?

Q29 Як називається право вимоги страховика до особи, яка винна в заподіянні шкоди:

V1) регрес;

V2) контрибуція;

V3) аквізиція;

V4) синергізм;

V5) конверсія?

Q30 Страхова компанія може вимагати через суд відшкодування винною стороною збитків у розмірі:

V1) страхової вартості об'єкта, знищеного або пошкодженого винною стороною;

V2) суми належної до відшкодування згідно зі страховим актом;

V3) суми фактично здійсненого відшкодування;

V4) суми фактично здійсненого відшкодування, не враховуючи франшизи;

V5) нема правильної відповіді.

Q31 Прикладами вхідних грошових потоків від операційної діяльності є:

V1) надходження грошових коштів від операцій перестрахування;

V2) надходження грошових коштів від випуску незабезпечених боргових зобов'язань;

V3) надходження грошових коштів від форвардних контрактів;

V4) надходження грошових коштів від продажу основних засобів;

V5) надходження страхових премій.

Q32 До вхідного грошового потоку від інвестиційної діяльності належать:

V1) надходження грошових коштів від продажу нематеріальних активів;

V2) надходження страхових премій;

V3) надходження грошових коштів від випуску векселів;

V4) надходження грошових коштів від випуску незабезпечених боргових зобов'язань;

V5) надходження грошових коштів від опціонів.

Q33 Прикладами вхідних грошових потоків від фінансової діяльності є:

V1) надходження грошових коштів від випуску акцій;

V2) надходження грошових коштів від випуску облігацій;

V3) надходження грошових коштів від продажу основних засобів;

V4) надходження грошових коштів від випуску векселів;

V5) надходження грошових коштів від форвардних контрактів.

Q34 За методом розрахунку грошові потоки можна поділити:

V1) на валовий грошовий потік;

V2) регулярний грошовий потік;

V3) чистий грошовий потік;

V4) дискретний грошовий потік;

V5) майбутній грошовий потік.

Q35 До доходів від операційної діяльності згідно з чинним законодавством належать:

V1) страхові премії за договорами страхування;

- V2) страхові премії за договорами перестраховування;
- V3) частки страхового відшкодування, сплачені перестраховиками;
- V4) комісійні винагороди страхових посередників;
- V5) зароблені страхові премії за договорами страхування.

Q36 Прибуток від страхової діяльності формується за рахунок:

- V1) зароблених страхових премій;
- V2) одержаних комісійних винагород за передачу ризиків на перестраховування;
- V3) доходів від розміщення тимчасово вільних коштів;
- V4) комісійних винагород страховим посередникам;
- V5) отриманої орендної плати за користування основними засобами.

Q37 Прибуток страховика може бути спрямовано:

- V1) на поповнення резервного фонду;
- V2) формування резерву незароблених премій;
- V3) формування вільних резервів;
- V4) формування резерву коливань збитковості;
- V5) виплату дивідендів.

Q38 Базою для оподаткування страхових операцій страховика є:

- V1) фінансовий результат від діяльності страховика;
- V2) зароблені страхові премії;
- V3) прибуток від страхових операцій;
- V4) отримані (нараховані) страхові премії;
- V5) валовий дохід страховика.

Q39 Прибуток за договорами страхування життя, строк дії яких понад 10 років:

- V1) оподатковується за ставкою 23 %;
- V2) оподатковується за ставкою 21 %;
- V3) не оподатковується;
- V4) оподатковується за ставкою 3 %;
- V5) за рентабельності компанії вище 15 % оподатковується на загальних умовах.

Q40 Страховик зобов'язаний провести обов'язковий аудит за результатами попереднього фінансового року:

- V1) до 1 березня наступного за звітним року;
- V2) до 30 квітня наступного за звітним року;
- V3) до 1 червня наступного за звітним року;
- V4) до 1 жовтня наступного за звітним року;
- V5) протягом наступного за звітним року.

Q41 До складу страхових резервів, які зобов'язані формувати страховики, належать:

- V1) резерви збитків, що сталися, але ще не заявлені;
- V2) резерви збитків за відомими вимогами страхувальників;
- V3) резерви довгострокових зобов'язань;
- V4) вільні резерви;
- V5) резерви незароблених премій.

Q42 До складу власного капіталу страховика не належать:

- V1) резерви незароблених премій;
- V2) нерозподілений прибуток;
- V3) статутний капітал;
- V4) резервний капітал;
- V5) резерв коливань збитковості.

Q43 Страховики можуть прийняти рішення про запровадження формування резерву незароблених премій такими методами:

- V1) 1/365;
- V2) 1/4;
- V3) 1/8;
- V4) 1/24;
- V5) усі відповіді правильні.

Q44 Під час обчислення фактичного запасу платоспроможності страховиків беруться до уваги такі показники:

- V1) загальна сума активів страховика;
- V2) обсяги зобов'язань страховика перед кредитними установами;

- V3) обсяги вільних резервів страховика;
- V4) обсяги страхових резервів;
- V5) сума нематеріальних активів страховика.

Q45 Розрахунковий нормативний запас платоспроможності страхової компанії, що здійснює загальні види страхування, визначається на основі:

- V1) резервів довгострокових зобов'язань;
- V2) обсягів страхових премій;
- V3) обсягів страхових виплат;
- V4) страхових премій, сплачених перестраховикам;
- V5) страхових виплат, компенсованих перестраховиками.

Q46 Для перевірки нормативного запасу платоспроможності страховика потрібні такі форми фінансової звітності:

- V1) Баланс;
- V2) Звіт про фінансові результати;
- V3) Звіт про доходи і витрати страховика;
- V4) Звіт про рух грошових коштів;
- V5) Податкова декларація.

Q47 Обчислення нормативного запасу платоспроможності страховика, що здійснює страхування життя, відбувається на основі:

- V1) розміру статутного капіталу;
- V2) обсягів надходжень страхових премій;
- V3) обсягів страхових виплат;
- V4) резервів довгострокових зобов'язань;
- V5) кількості укладених договорів страхування.

Q48 Законодавчо встановлена межа зобов'язань страховика за окремим об'єктом страхування становить:

- V1) 25 % статутного капіталу;
- V2) 10 % статутного капіталу, вільних і страхових резервів;
- V3) 10 % статутного капіталу і страхових резервів;
- V4) 10 % власних коштів і страхових резервів;
- V5) нема правильної відповіді.

Q49 Мінімальний розмір статутного капіталу страховика, який займається видами страхування іншими, ніж страхування життя, встановлений у сумі, еквівалентній:

- V1) 0,5 млн євро;
- V2) 1,0 млн євро;
- V3) 2,0 млн євро;
- V4) 3,0 млн євро;
- V5) 5,0 млн євро.

Q50 Страховик зобов'язаний здійснити обов'язковий аудит за результатами попереднього фінансового року:

- V1) до 30 квітня року, наступного за звітним;
- V2) до 1 червня року, наступного за звітним;
- V3) до 1 жовтня року, наступного за звітним;
- V4) протягом місяця після складання річного звіту;
- V5) строк не встановлено.

Q51 Суб'єктами державного фінансового моніторингу є:

- V1) Кабінет Міністрів України;
- V2) Генеральна прокуратура України;
- V3) Держфінмоніторинг;
- V4) Нацкомфінпослуг;
- V5) Міністерство внутрішніх справ.

Q52 Суб'єктами первинного фінансового моніторингу є:

- V1) страхові компанії;
- V2) актуарії;
- V3) страхові брокери;
- V4) аварійні комісари;
- V5) аудитори.

Q53 Страхова компанія зобов'язана стати на облік у Держфінмоніторингу як суб'єкт первинного фінансового моніторингу та в разі припинення своєї діяльності повідомити про це Держфінмоніторинг у порядку, визначеному:

- V1) Національним банком України;
- V2) Міністерством внутрішніх справ України;

- V3) Держфінмоніторингом;
- V4) Нацкомфінпослуг;
- V5) Кабінетом Міністрів України.

Q54 Страховик зобов'язаний повідомити Держфінмоніторинг про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу:

- V1) протягом трьох робочих днів від дня спроби їх проведення;
- V2) протягом трьох робочих днів від дня їх реєстрації або спроби їх проведення;
- V3) протягом двох робочих днів від дня їх реєстрації або спроби їх проведення;
- V4) у день виникнення їх реєстрації або спроби їх проведення;
- V5) протягом двох робочих днів від дня їх реєстрації.

Q55 Страховик зобов'язаний повідомити Держфінмоніторинг про фінансові операції, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу, якщо є достатні підстави підозрювати, що вони пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом:

- V1) упродовж трьох робочих днів від дня спроби їх проведення;
- V2) упродовж трьох робочих днів від дня їх реєстрації або спроби їх проведення;
- V3) упродовж двох робочих днів від дня їх реєстрації або спроби їх проведення;
- V4) у день їх виявлення або спроби їх проведення, а також інформувати про це визначені законодавством правоохоронні органи;
- V5) у день виникнення підозр, але не пізніше, ніж через десять робочих днів від дня реєстрації таких операцій або спроби їх проведення.

Q56 Страховик зобов'язаний повідомити Держфінмоніторинг про фінансові операції, виявлені фінансові операції, стосовно яких є достатні підстави

підозрювати, що вони пов'язані, стосуються або призначені для фінансування тероризму:

V1) упродовж трьох робочих днів від дня спроби їх проведення;

V2) у день виникнення підозр, але не пізніше, ніж через десять робочих днів від дня реєстрації таких операцій або спроби їх проведення;

V3) двох робочих днів з дня їх реєстрації або спроби їх проведення;

V4) у день їх виявлення або спроби їх проведення, а також інформувати про це визначені законодавством правоохоронні органи;

V5) упродовж трьох робочих днів з дня їх реєстрації або спроби їх проведення.

Q57 У разі отримання від Держфінмоніторингу повідомлення про некоректне (неправильне) заповнення полів у повідомленні про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, страховик зобов'язаний подати:

V1) протягом трьох робочих днів належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію;

V2) у день виникнення підозр, але не пізніше, ніж через десять робочих днів від дня реєстрації таких операцій чи спроби їх проведення, належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію;

V3) протягом двох робочих днів належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію;

V4) у день їх виявлення або спроби їх проведення належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію, а також інформувати про це визначені законодавством правоохоронні органи;

V5) належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію протягом трьох робочих днів від дня реєстрації.

Q58 Страховик зобов'язаний надавати на запит Держфінмоніторингу додаткову інформацію з приводу фінансових операцій, які стали об'єктом фінансового

моніторингу, копії первинних документів, на підставі яких було проведено такі операції та пов'язані з ними фінансові операції, відомості про їх учасників, а також іншу інформацію, зокрема ту, що становить банківську або комерційну таємницю, таємницю страхування, копії документів, необхідні для виконання покладених на Держфінмоніторинг завдань:

V1) протягом трьох робочих днів належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію;

V2) у день виникнення підозр, але не пізніше, ніж через десять робочих днів від дня реєстрації таких операцій або спроби їх проведення;

V3) протягом двох робочих днів від дати надходження запиту;

V4) у день їх виявлення або спроби їх проведення, а також інформувати про це визначені законодавством правоохоронні органи;

V5) протягом п'яти робочих днів від дати надходження запиту.

Q59 Страхувик зобов'язаний надавати на запит Держфінмоніторингу інформацію (у тому числі копії документів), необхідну для виконання ним запиту, що надійшов від уповноваженого органу іноземної держави, зокрема ту, що становить банківську або комерційну таємницю:

V1) протягом трьох робочих днів належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію;

V2) у день виникнення підозр, але не пізніше ніж через десять робочих днів від дня реєстрації таких операцій або спроби їх проведення;

V3) протягом двох робочих днів від дати надходження запиту;

V4) протягом п'яти робочих днів від дати надходження запиту;

V5) у день їх виявлення або спроби їх проведення, а також інформувати про це визначені законом правоохоронні органи.

Q60 Страховик зобов'язаний зберігати документи щодо ідентифікації осіб, які провели фінансову операцію, що згідно із Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» підлягає фінансовому моніторингу, а також усі документи, що стосуються ділових відносин з клієнтом:

V1) не менше п'яти років після завершення ділових відносин, а всі необхідні дані про операції — не менше п'яти років після завершення операції (при цьому строки зберігання документів можуть бути продовжені Нацкомфінпослуг у порядку, встановленому законодавством);

V2) не менше п'яти років після завершення ділових відносин, а всі необхідні дані про операції — не менше п'яти років після завершення операції;

V3) не менше п'яти років після завершення ділових відносин, а всі необхідні дані про операції — не менше п'яти років після завершення операції (при цьому строки зберігання документів можуть бути продовжені Генеральною прокуратурою України в порядку, встановленому законодавством);

V4) не менше п'яти років після завершення ділових відносин, а всі необхідні дані про операції — не менше п'яти років після завершення операції (при цьому строки зберігання документів можуть бути продовжені Кабінетом Міністрів України в порядку, встановленому законодавством);

V5) не менше трьох років після завершення ділових відносин, а всі необхідні дані про операції — не менше п'яти років після завершення операції (при цьому строки зберігання документів можуть бути продовжені Держфінмоніторингом у порядку, встановленому законодавством).

ПИТАННЯ ДЛЯ ІСПИТУ

1 Основні складові страхової діяльності і тенденції їх розвитку в Україні.

2 Способи страхування та відповідні їм види страхової діяльності.

- 3 Зміст і призначення основних принципів страхування.
- 4 Сутність страхового ринку, його стан і розвиток в Україні.
- 5 Сутність і передумови формування страхового менеджменту.
- 6 Суб'єкти страхового менеджменту.
- 7 Страхова організація як складна багатofункціональна система, її властивості.
- 8 Середовище страхового менеджменту і його структура.
- 9 Принципи та функції страхового менеджменту.
- 10 Взаємозв'язок менеджменту страхових операцій, менеджменту перестраховування та інвестиційного менеджменту страхової діяльності.
- 11 Необхідність, сутність і призначення регулювання страхової діяльності.
- 12 Страхове законодавство як інструмент регулювання страхової діяльності.
- 13 Державний нагляд і регулювання страхової діяльності: завдання, функції, права й обов'язки.
- 14 Національна комісія, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг і її функції.
- 15 Реєстрація страхової компанії та її ліцензування.
- 16 Реєстрація та ліцензування суб'єктів страхового ринку.
- 17 Функції контролю, забезпечення гласності діяльності суб'єктів і підтримки правопорядку в галузі.
- 18 Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої бази регулювання страхової діяльності в Україні.
- 19 Стратегічний менеджмент страхової діяльності і його складові.
- 20 Стратегії страхової діяльності.
- 21 Аналіз зовнішнього середовища діяльності страхової компанії.
- 22 Методи аналізу внутрішнього середовища діяльності страхової компанії.
- 23 Характеристики SWOT-аналізу та його застосування у страховому менеджменті.
- 24 Стратегічні цілі страхового менеджменту та фактори їх вибору.
- 25 Види стратегій страхової діяльності і принципи їх формування.

26 Стан і напрямки розвитку стратегічного менеджменту страхової діяльності в Україні.

27 Зміст і принципи організації страхового менеджменту.

28 Аналіз організаційно-правових форм здійснення страхової діяльності на вітчизняному ринку.

29 Акціонерна страхова компанія та її структура. Представництво, агентство, філія страхової компанії.

30 Особливості створення страховика, що здійснює страхування життя.

31 Особливості створення страховика, що здійснює загальні види страхування.

32 Особливості створення страховика, що здійснює перестраховування.

33 Вимоги до реорганізації та ліквідації страховика.

34 Основні типи організаційних структур страховиків, їх переваги та недоліки.

35 Етапи вдосконалення організаційних структур.

36 Управлінський цикл страхової компанії.

37 Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності.

38 Інформаційні бази для страхової діяльності. Стан і напрямки розвитку інформаційного забезпечення вітчизняних страховиків.

39 Функції автоматизованих офісних систем у страхових компаніях.

40 Взаємозв'язок стратегії та планування менеджменту страхової діяльності.

41 Основні методи розроблення планів менеджменту страхової діяльності.

42 Вимоги до поточного та оперативного планування страхової діяльності.

43 Вимоги до стратегічного планування страхової діяльності.

44 Бізнес-планування на етапі ліцензування страхової діяльності.

45 Технологія складання та практичної реалізації планів у страховій компанії.

46 Зміст і завдання управління якістю страхового продукту.

47 Управління здійсненням ризикових видів страхування: сутність і складові.

- 48 Управління здійсненням страхування життя: сутність і складові.
- 49 Договір страхування як інструмент реалізації страхового продукту.
- 50 Механізм розроблення страхового продукту.
- 51 Страховий маркетинг і його роль у страховому менеджменті.
- 52 Конкурентні можливості та середовище страхового продукту, за концепцією М. Портера.
- 53 Аналіз страхового портфеля з використанням матриць Бостонської консультативної групи.
- 54 Аналіз страхового портфеля з використанням матриць фірми МакКінзі.
- 55 Управління страховим портфелем конкурентоспроможних страхових послуг.
- 56 Сучасний стан і напрямки розвитку управління якістю страхових продуктів в Україні.
- 57 Особливості страхової послуги як товару.
- 58 Поняття, типи й основні принципи функціонування систем продажу страхових продуктів.
- 59 Пряма система продажу страхових продуктів.
- 60 Системи продажу страхових продуктів із залученням страхових агентів.
- 61 Принципи управління мережею страхових агентів.
- 62 Системи продажу страхових продуктів через страхових і перестрахових брокерів.
- 63 Порівняльний аналіз систем продажу страхових продуктів.
- 64 Підсистема кадрового менеджменту страховика.
- 65 Основні професійні якості менеджера страхової організації.
- 66 Переваги принципу делегування повноважень в управлінні персоналом страховика.
- 67 Менеджмент ризиків страхової діяльності, його мета і зміст.
- 68 Особливість ідентифікації та оцінювання ризиків страхової діяльності.
- 69 Характеристика ризиків страхової діяльності.

- 70 Принципи організації служби менеджменту ризиків страхової компанії.
- 71 Повний цикл управління ризиками страхової діяльності.
- 72 Організаційно-технічні способи управління ризиками страхової діяльності.
- 73 Фінансово-договірні способи управління ризиками страхової діяльності.
- 74 Страхування і перестраховування як засіб управління ризиками в діяльності страховика.
- 75 Визначення, зміст і функції перестраховування. Законодавче регулювання перестраховальної діяльності.
- 76 Принципи управління перестраховальною діяльністю.
- 77 Управління пропорційним перестраховуванням.
- 78 Управління непропорційним перестраховуванням.
- 79 Порівняльний аналіз управління перестраховальною діяльністю з вітчизняними та зарубіжними перестраховиками.
- 80 Сутність, функції та склад фінансового менеджменту страхової компанії.
- 81 Оцінювання фінансових ресурсів страхової компанії.
- 82 Планування фінансової діяльності страхової компанії.
- 83 Основні принципи й особливості управління фінансами страхової компанії.
- 84 Управління формуванням страхових резервів.
- 85 Управління розміщенням страхових резервів.
- 86 Управління інвестиційним портфелем страхової компанії.
- 87 Управління платоспроможністю страховика.
- 88 Управління формуванням і використанням прибутку.
- 89 Управління податками страховика.
- 90 Показники, що використовуються в економічному аналізі страхових операцій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1 Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : від 16.01.2003 р. № 436-ІУ. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/436-15>.

2 Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.

3 Про страхування [Електронний ресурс] : закон України від 05.04.2001 р. № 2371-III. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.

4 Страховий менеджмент [Текст] : підручник / С. С. Осадець, О. В. Мурашко, В. М. Фурман [та ін.]; за наук. ред. С. С. Осадця. – К. : КНЕУ, 2011. – 333 с.

5 Гаманкова, О. О. Фінанси страхових організацій [Текст] : навч. посібник / О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2007. – 328 с.

6 Баранов, А. Л. Фінанси страхових організацій. Практикум [Текст] : навч. посібник / А. Л. Баранов, О. В. Баранова. – К. : КНЕУ, 2012. – 215 с.

7 Супрун, А. А. Страховий менеджмент [Текст] : навч. посібник / А. А. Супрун, Н. В. Супрун. – Львів : Магнолія, 2010. – 300 с.

8 Сокиринська, І. Г. Страховий менеджмент [Текст] : навч. посібник / І. Г. Сокиринська, Т. О. Журавльова, І. Г. Аберніхіна. – Дніпропетровськ : Пороги, 2016. – 301 с.

Допоміжна

9 Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : закон України від 17.09.2008 р. № 514/IV зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

10 Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

11 Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ [Електронний ресурс] : розпорядження Держфінпослуг від 28.08.2003 р. № 41 зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>.

12 Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків [Електронний ресурс] : розпорядження Держфінпослуг від 03.02.2004 р. № 39 зі змінами та

доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04>.

13 Про затвердження Методики формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя [Електронний ресурс]: розпорядження Держфінпослуг від 17.12.2004 р. № 3104 зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05>.

14 Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика та визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]: розпорядження Нацкомфінпослуг від 23.02.2016 р. № 396. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0417-16>.

15 Про затвердження Професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ [Електронний ресурс]: розпорядження Держфінпослуг від 13.07.2004 р. № 1590 – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0955-04>.

16 Про затвердження Вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та перестраховиків-нерезидентів та порядку їх підтвердження та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]: розпорядження Нацкомфінпослуг від 11.07.2013 р. № 2262. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1285-13>.

17 Про затвердження Кваліфікаційних вимог до осіб, які здійснюють діяльність з визначення причин настання страхового випадку та розміру збитків (аварійних комісарів) [Електронний ресурс]: розпорядження Держфінпослуг від 19.05.2011 р. № 285 – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0691-11>.

18 Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів [Електронний ресурс]: рішення НКЦПФР від 03.12.2013 р. № 2826 зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z2180-13>.

19 Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів) [Електронний

ресурс] : постанова КМУ від 07.12.2016 р. № 913. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-%D0%BF>.

20 Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів [Електронний ресурс] : закон України від 01.07.2004 р. № 1961-ІУ. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/1961-15>.

21 Армстронг, Г. Маркетинг [Текст] : общий курс : пер. с англ. / Г. Армстронг, Ф. Котлер. — М. : Изд. дом «Вильямс», 2001. — 5-е изд.,— 608 с.

22 Зубец А. Н. Страховой маркетинг [Текст] / А. Н. Зубец. — М. : Анкил, 1998. — 254 с.

23 Шумелда, Я. П. Особливості конкуренції на страховому ринку України [Текст] / Я. П. Шумелда // Страхова справа. — 2007. — № 2. — С. 4—7.

24 Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [Електрон. ресурс] : закон України від 14.10.2014 р. № 1702-УІІ зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.

25 Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами [Електронний ресурс] : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 25 від 05.08.2003 р. зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0715-03>.

26 Деякі питання організації фінансового моніторингу [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 р. № 552 зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/552-2015-%D0%BF>.

27 Про затвердження Порядку електронної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 24.11.2015 р. № 1085 зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1593-15>.

28 Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та інструкції

щодо їх заповнення [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 29.01.2016 р. № 24. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0241-16>.

29 Про затвердження Порядку надання державними органами, державними реєстраторами на запит суб'єкта первинного фінансового моніторингу інформації про клієнта [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 р. № 693. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/693-2015-%D0%BF>.

30 Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 08.07.2016 р. № 584. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1047-16>.

31 Про затвердження Порядку прийняття Державною службою фінансового моніторингу України рішення про зупинення фінансових операцій [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2015 р. № 1200. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0123-16>.

32 Про перелік офшорних зон [Електронний ресурс]: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 143-р зі змінами та доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-%D1%80>.

Електронний ресурс:

– <https://forinsurer.com/> (Інформаційний ресурс Форіншурер страхування);

– <https://nfp.gov.ua/> (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг);

– <http://nssmc.gov.ua/> (Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку);

– <http://stockmarket.gov.ua/> (Загальнодоступна інформаційна база даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів);

– <http://smida.gov.ua/> (Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) або Stock market infrastructure development agency of Ukraine(SMIDA)).